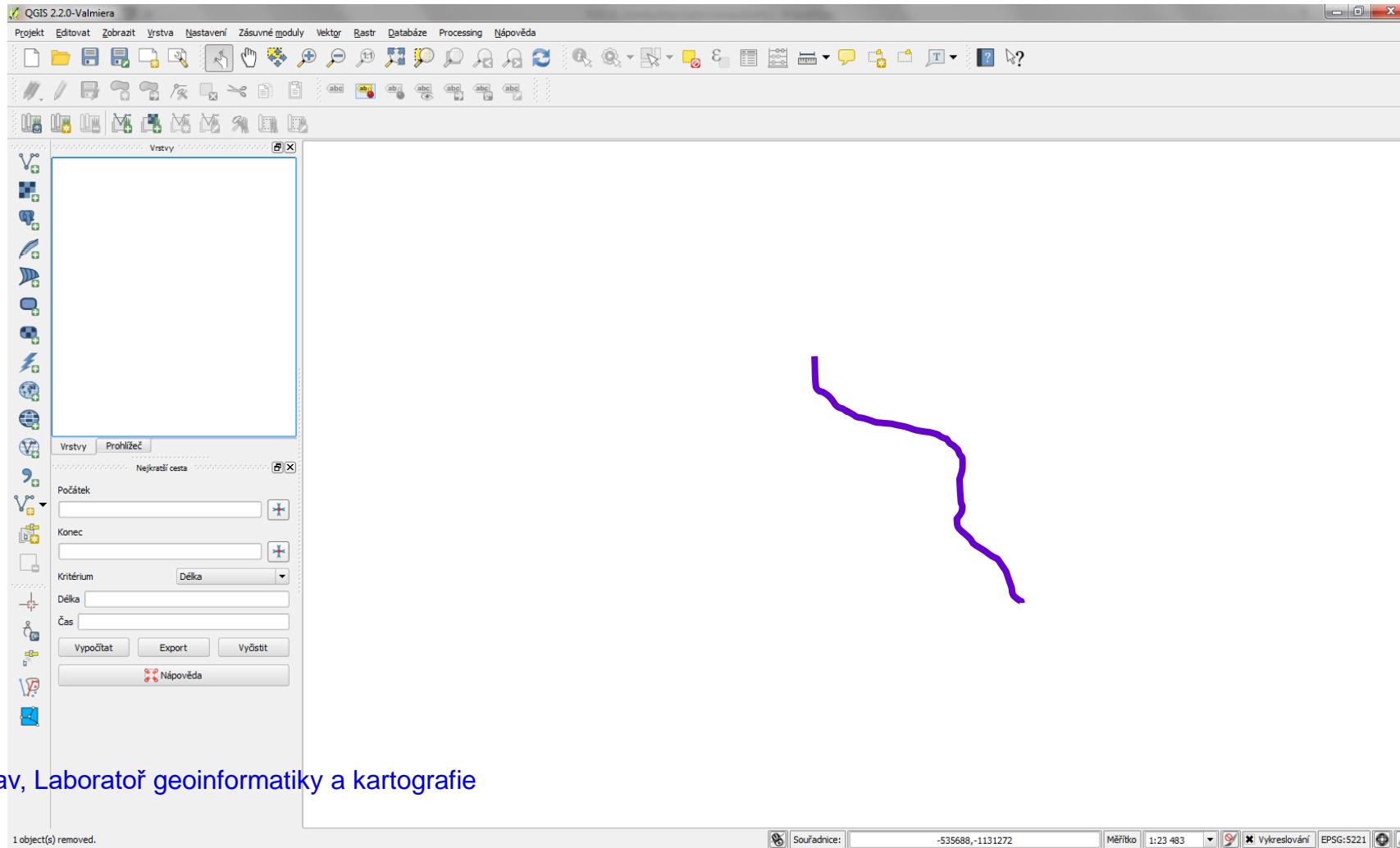

GEOINFORMATIKA

XI – PROSTOROVÉ INFORMAČNÍ INFRASTRUKTURY A STANDARDY

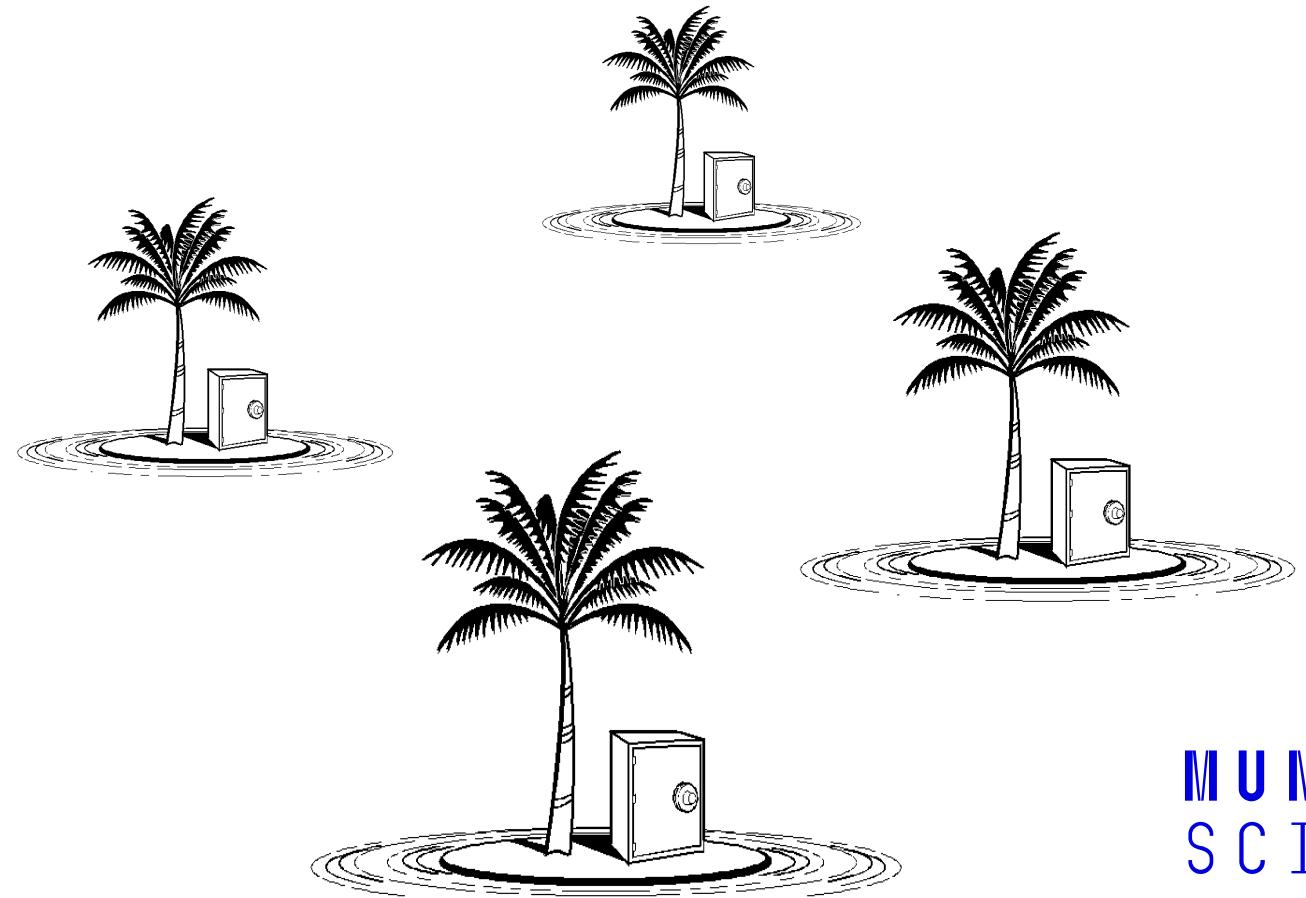
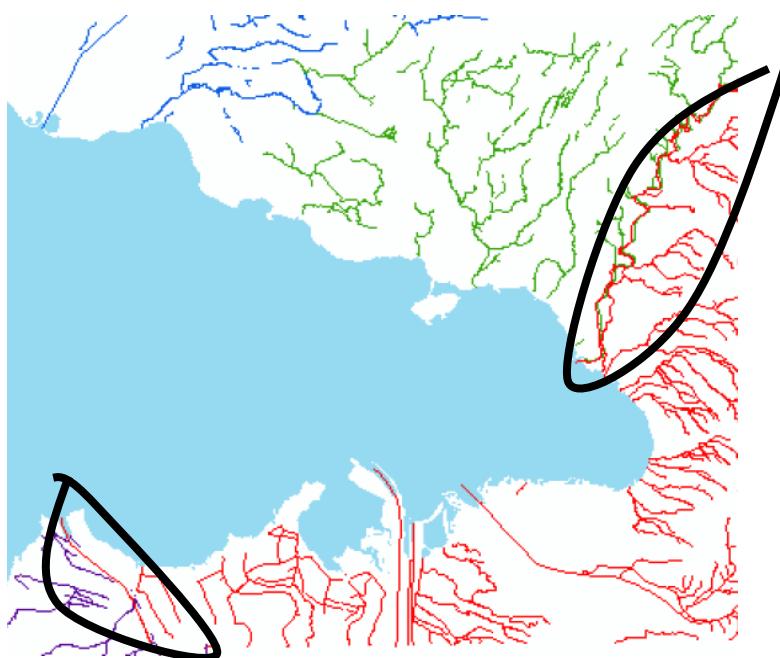
Tomáš Rezník

Proč hovořit o prostorových informačních infrastrukturách?

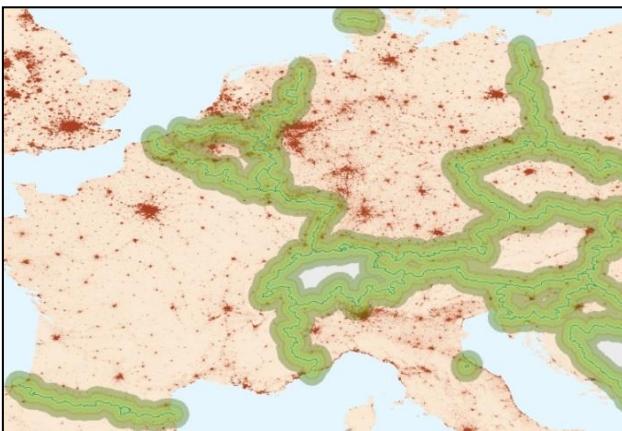
Třeba kvůli „datovým ostrovům s prostorovými daty“

- Rozdílná kvalita dat, souřadnicové systémy, formáty, licenční podmínky,...

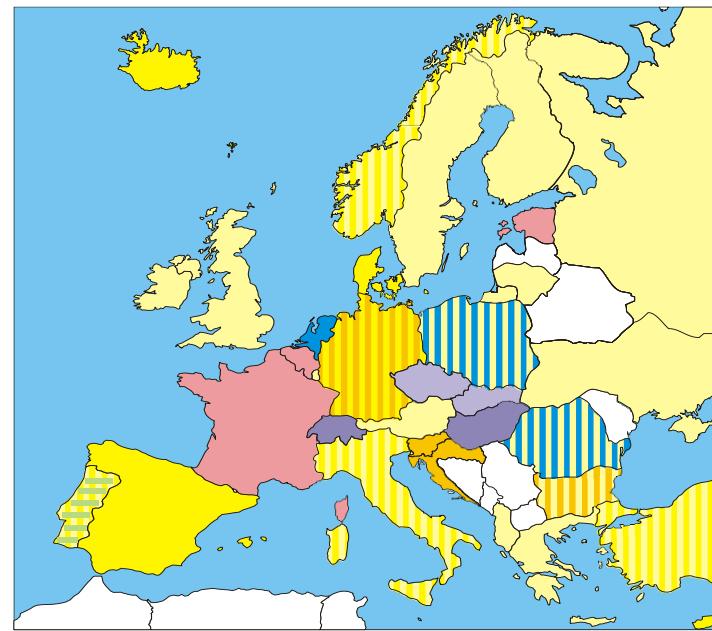
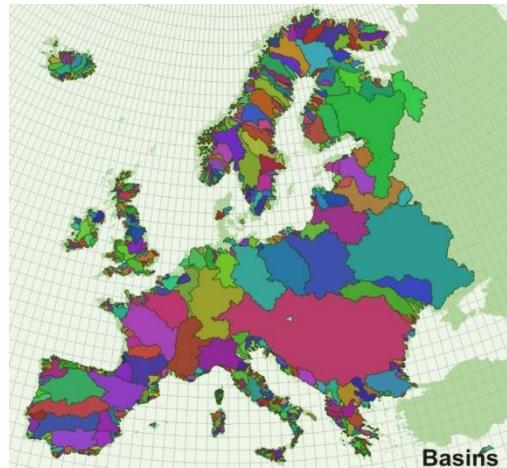

Zvláště patrné při mimořádných událostech

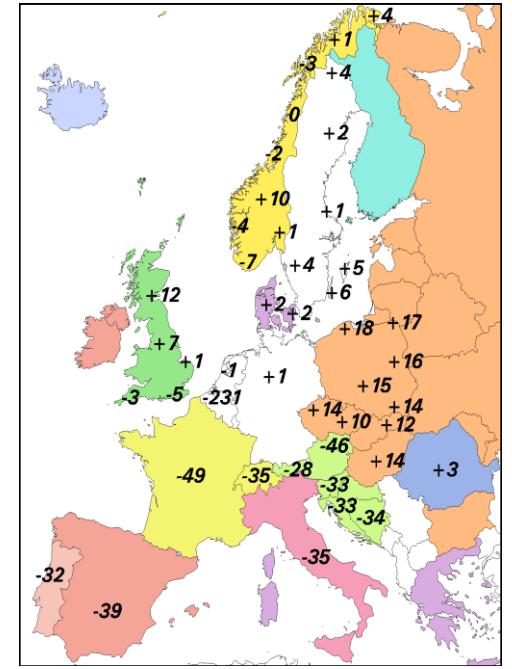
- Přírodní ani lidské hrozby se nezastaví na hranicích států
 - 20% obyvatel EU (115 mil. občanů) žije méně než 50 km od hranice státu
 - 70% povrchových vod je součástí mezinárodních povodí

Obrázky převzaty z: Cetl, V. 2013

Lambert Conformal Conic
Oblique Conformal Conic
Oblique Conformal Cylindrical
Oblique Stereographic
Transverse Mercator
Transverse Mercator (Gauss-Krüger-System)
Transverse Mercator (UTM)
Bonne

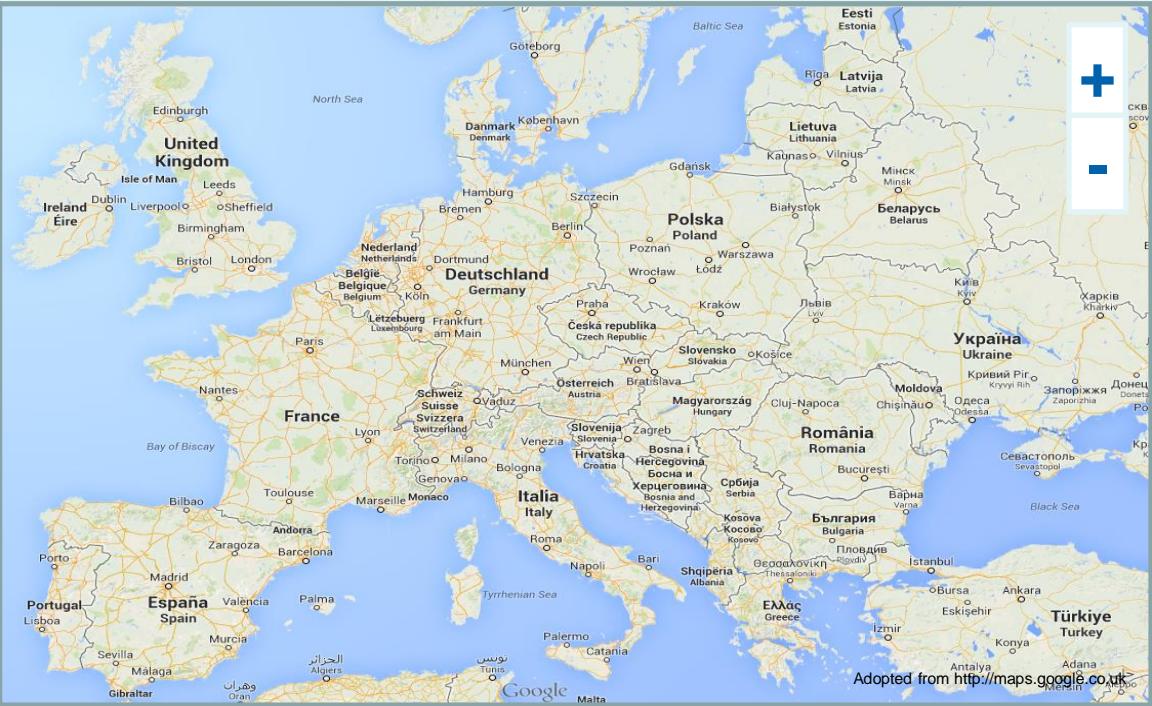

Hledání prostorových dat

The screenshot shows a Google search results page for the query "katastr brno". The results are filtered by dataset type. The first result is a dataset from EUZK titled "Katastrální mapa pro katastrální území: Telnice u Brna [765767]". The second result is another dataset from EUZK titled "Katastrální mapa pro katastrální území: Střelice u Brna [757438]". The third result is a dataset from EUZK titled "Katastrální mapa pro katastrální území: Radostice u Brna [738310]". The fourth result is a dataset from INSPIRE titled "INSPIRE - katastrální parcely - katastrální území: Popůvky u Brna [725871]". The results are presented in a standard Google search format with links to the datasets.

Nezbytnost prostorových katalogů

KATALOGOVÁ SLUŽBA PRO PROSTOROVÁ DATA A SLUŽBY

A detailed map of Europe showing political boundaries, major cities, and road networks. Labels include: United Kingdom, Ireland, France, Spain, Portugal, Andorra, Monaco, Italy, Malta, Greece, Turkey, Poland, Germany, Czech Republic, Slovakia, Hungary, Austria, Slovenia, Croatia, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Serbia, Kosovo, Montenegro, North Macedonia, Albania, Romania, Moldova, Ukraine, Belarus, Lithuania, Latvia, Estonia, and Russia.

Adopted from <http://maps.google.co.uk>

Časové vymezení:

Od:

Do:

Metadata

Metadatový editor

The diagram illustrates the process of generating XML metadata from user input. It consists of three main components:

- User Interface (Left):** Shows the "Intergraph Metadata Editor" window. A red arrow points upwards from a user icon at the bottom left towards the interface. The interface includes a sidebar with navigation links like "Všechny daty" and "Referenční systémy". The main panel displays metadata fields such as "Jazyk metadat" (Czech), "Zdroj sada" (ISO), "Identifikátor výšky úrovně metadat" (dataset), and contact information for "Masarykova univerzita, Laboratoř geoinformatiky a kartografie".
- XML Output (Center):** Shows the generated XML code in a code editor window. A red arrow points downwards from the user icon towards the XML code. The XML is based on the ISO 19139 schema and includes elements like gmd:MD_Metadata, gmd:fileIdentifier, gmd:language, gmd:characterSet, gmd:hierarchyLevel, gmd:contact, and gmd:organisationName.
- Database View (Right):** Shows a simplified view of the database records corresponding to the metadata. It displays fields like "Město" (Praha 8) and "Administrativní území" (Praha).

Geografický ústav, Laboratoř geoinformatiky a kartografie

MUNI SCI

Co s metadaty?

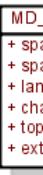
GIS

Geograph

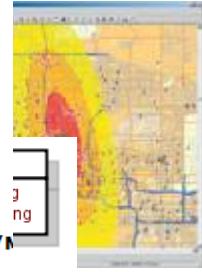
Topic c

Lin

Tempora


```
<?xml version="1.0" encoding="utf-8" ?>
<gmd:MD_Metadata xsi:schemaLocation="http://www.isotc211.org/2005/gmd/metadata.xsd http://www.w3.org/2001/XMLSchema.xsd">
  <gco:CharacterString>111c314b-fc31-49e0-bf1d-333333333333</gco:CharacterString>
  <gmd:language>cze</gmd:language>
  <gmd:characterSet>utf8</gmd:characterSet>
  <gmd:hierarchyLevel>dataset</gmd:hierarchyLevel>
  <gmd:contact>
    <gmd:CI_Contact>
      <gmd:individualName>Tomáš Řezník</gmd:individualName>
      <gmd:organisationName>Masarykova univerzita, Laboratoř geoinformatiky a kartografie</gmd:organisationName>
      <gmd:positionName>analytik</gmd:positionName>
      <gmd:contactInfo>
        <gmd:CI_Contact>
          <gmd:phone>
            <gmd:CI_Telephone>
```


vare

ng

ction

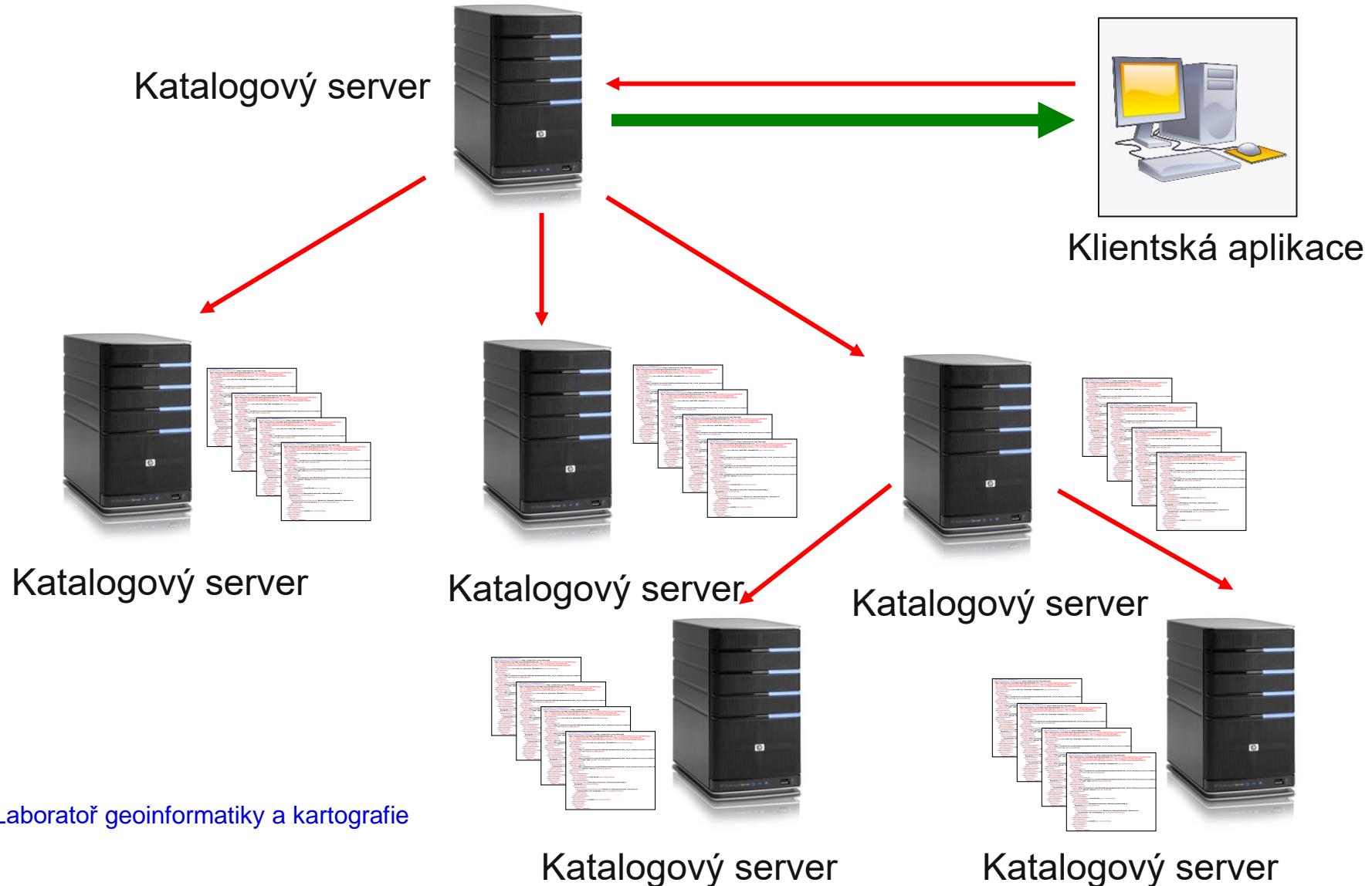
MUNI
SCI

Co raději s metadaty?

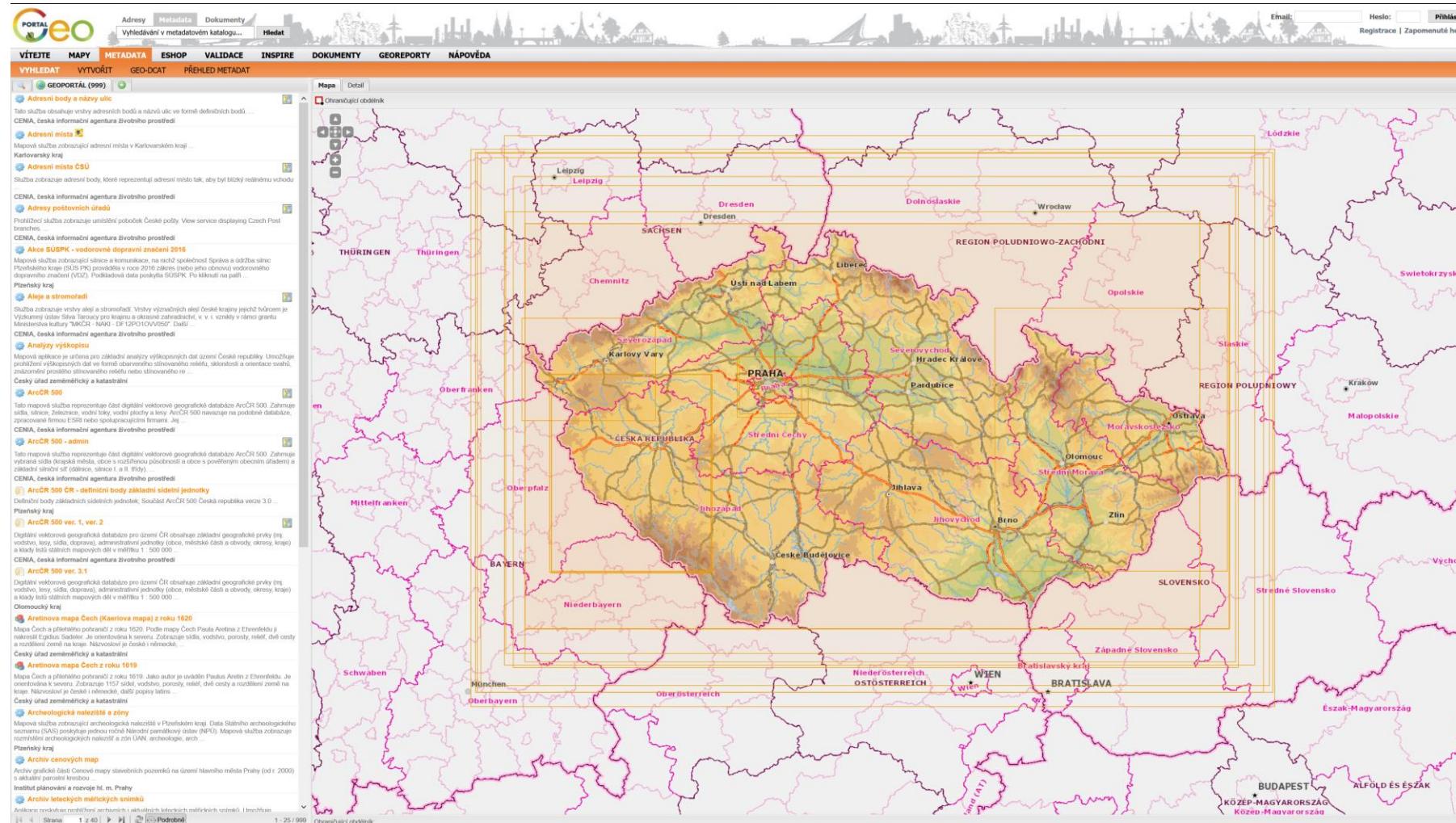
The screenshot displays a geospatial catalog interface with the following components:

- Header:** Includes the logo "postaGeo", navigation tabs (VÝHLEDAT, VYTVOŘIT, GEO-DAT, PŘEHLED METADAT), and a search bar.
- Left Panel:** A sidebar titled "KATALOGOVÁ SLUŽBA" containing a map of Europe and a search form for metadata. The search form includes fields for type (e.g., Mapa), title, and date.
- Right Panel:** A large map of the Czech Republic and surrounding regions, divided into administrative districts. Major cities like Prague, Brno, and Ostrava are labeled. The map also shows rivers and neighboring countries.
- Bottom:** A footer note: "Adopted from <http://maps.google.co.uk>".

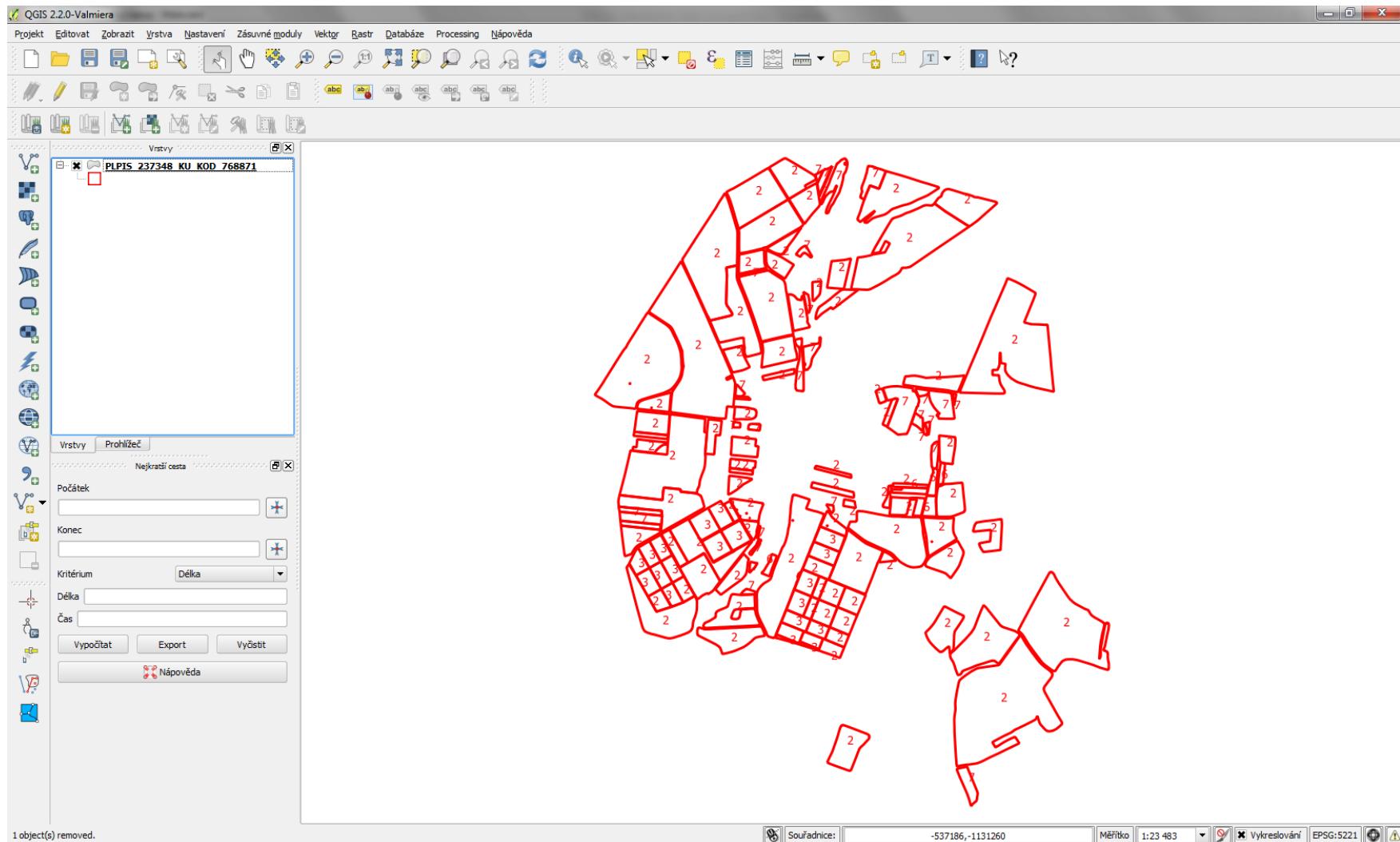
V pozadí za uživatelským rozhraním

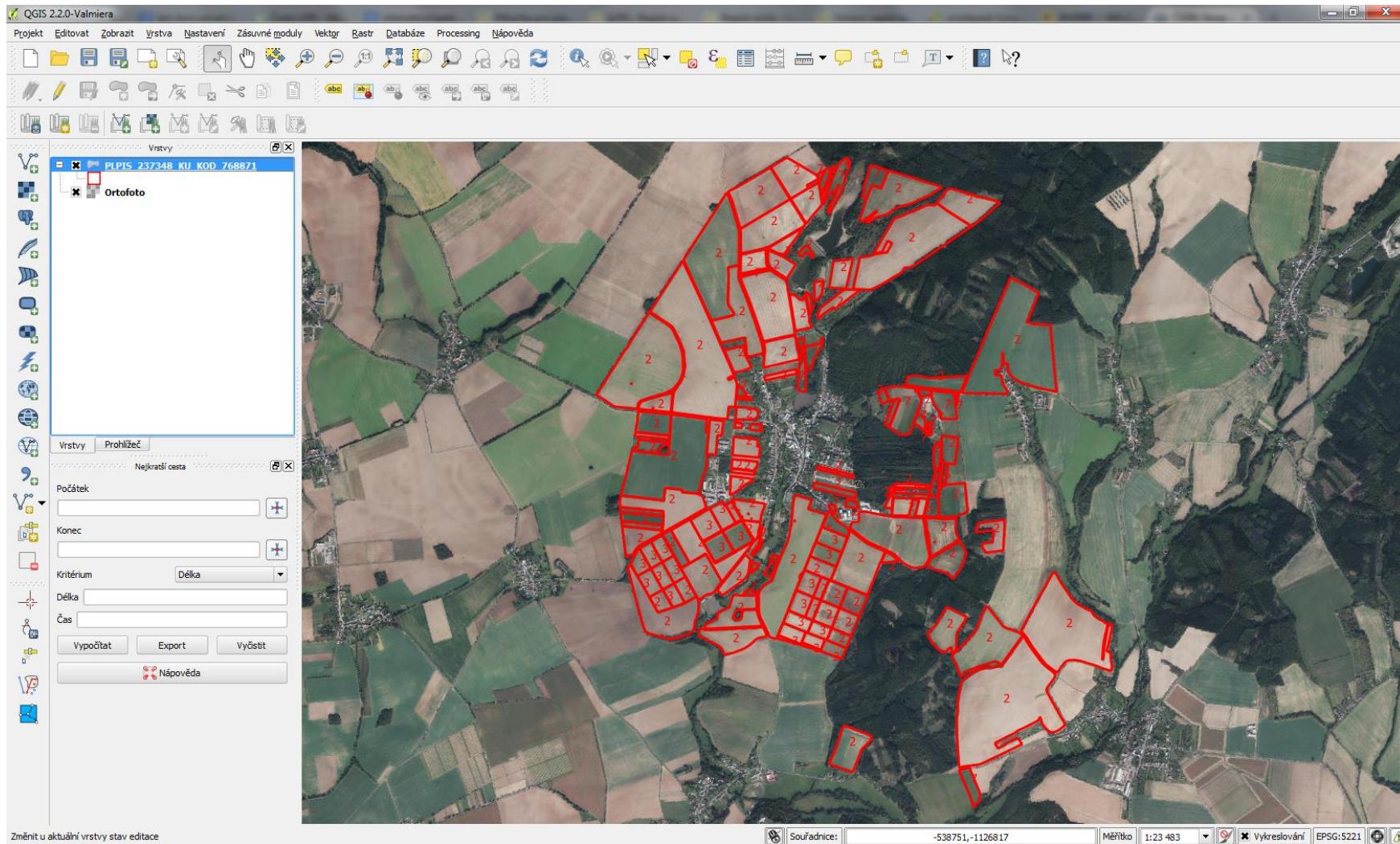
Nalezená data

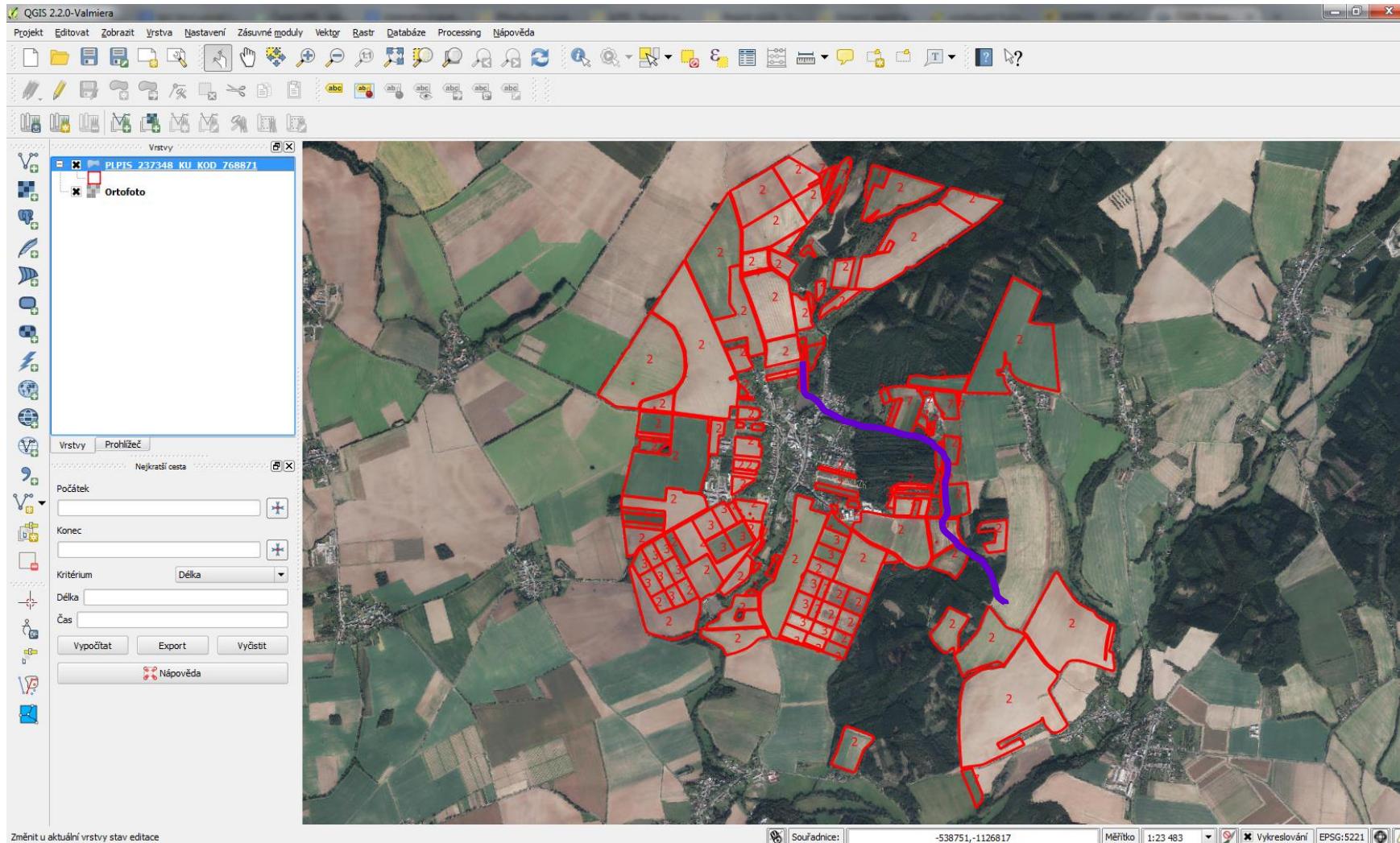
Nalezená data

Nalezená data

...a odpověď na otázku ze snímku č. 2

Prostorové informační infrastruktury

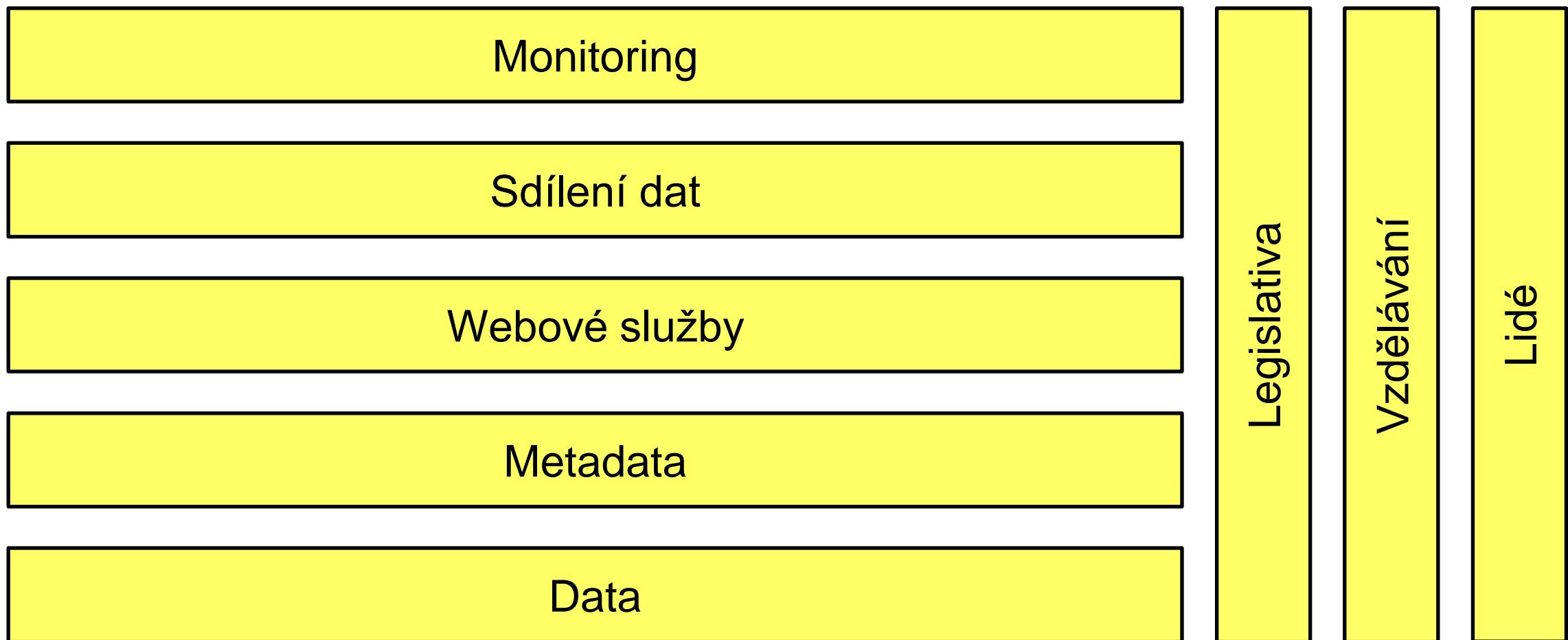
Prostorová informační infrastruktura je stejná jako jiné infrastruktury, vodohospodářská, pro přenos elektrické energie či telekomunikační. Vyžaduje velké úsilí mnoha lidí i finanční investice po desetiletí. Uživatelé se nestarají o to, jak funguje.

Jen ji používají.

Obrázek převzat z: <https://www.123rf.com>

Prostorové informační infrastruktury

Prostorové informační infrastruktury

- Legislativně zakotveny ve všech vyspělých státech světa.
- V EU směrnice 2007/2/ES, známější pod zkratkou INSPIRE
 - INfrastructure for SPatial InfoRmation in Europe
 - Transponována do národních legislativ, např. v ČR do Zákona č. 123/1998 Sb.
- Mezi důsledky/výsledky patří
 - Národní geoportály jako například <http://geoportal.gov.cz>
 - Základní registry veřejné správy jako například <https://rpi.gov.sk>
 - Evropský geoportál <http://inspire-geoportal.ec.europa.eu>
 - Mnoho dalších geoportálů, aplikací, otevřených dat a služeb či zaměstnaných geoinformatiků

Témata prostorových dat směrnice INSPIRE

Příloha I

1. Souřadnicové referenční systémy
2. Zeměpisné soustavy souřadnicových sítí
3. Zeměpisné názvy
4. Správní jednotky
5. Adresy
6. Katastrální parcely
7. Dopravní sítě
8. Vodopis
9. Chráněná území

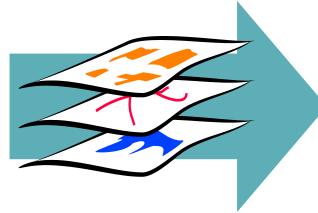
Příloha II

1. Nadmořská výška
2. Krajinný pokryv
3. Ortofotosnímky
4. Geologie

Příloha III

1. Statistické jednotky
2. Budovy
3. Půda
4. Využití území
5. Lidské zdraví a bezpečnost
6. Veřejné služby a služby veřejné správy
7. Zařízení pro sledování životního prostředí
8. Výrobní a průmyslová zařízení
9. Zemědělská a akvakulturní zařízení
10. Rozložení obyvatelstva - demografie
11. Správní oblasti/chráněná pásmá/regulovaná území a jednotky podávající hlášení
12. Oblasti ohrožené přírodními riziky
13. Stav ovzduší
14. Zeměpisné meteorologické prvky
15. Zeměpisné oceánografické prvky
16. Mořské oblasti
17. Bioregiony
18. Stanoviště a biotopy
19. Rozložení druhů
20. Energetické zdroje
21. Nerostné suroviny

GeolInfoStrategie

- Plným názvem „Strategie rozvoje infrastruktury pro prostorové informace v České republice do roku 2020“
 - tj. s implementací po roce 2020
 - vychází ze směrnice INSPIRE
 - spolupráce veřejné, akademické i komerční sféry
 - připravuje se pokračování na další období
- Definována dvěma usneseními vlády ČR
 - [Usnesení vlády ČR ze dne 14. listopadu 2012 č. 837](#)
 - [Usnesení vlády České republiky ze dne 8. října 2014 č. 815](#)

MINISTERSTVO VNITRA
CESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo obrany
České republiky

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
Ministry of the Environment of the Czech Republic

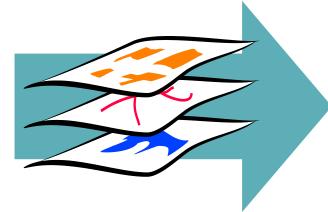

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Ministerstvo dopravy

MUNI
SCI

– Identifikováno 50 tzv. „top“ podnětů pro řešení infrastruktury pro prostorové informace v České republice

- řešit **dostupnost** základních prostorových dat nejvyšší úrovně podrobnosti
- **zamezit duplicitám** při tvorbě a správě prostorových dat ve veřejné správě
- řešit **koordinaci rozvoje** prostorových dat a souvisejících informačních systémů
- řešit bezbariérové **sdílení** prostorových dat a služeb, tzv. Open Data
- řešit celoživotní **vzdělávání** a rozvoj lidských zdrojů v oblasti prostorových informací
- řešit **standardizaci a koordinaci** procesů v oblasti správy i využití prostorových dat, řešit financování
- maximálně využít **existující kvalitní** prostorová data

MUNI
SCI

Standardizační rámce v geoinformatice

Standardizace v geoinformatice

- Standardy definují „lingua franca“ nebo obecné dohody, které napomáhají dosáhnout **interoperabilitu** mezi jednotlivými informačními systémy a IT komponentami
 - *De iure* – vytvářené oficiálními standardizačními autoritami
 - *De facto* – vytvářené komerčními organizacemi na základě širokého konsensu a obecné akceptace
- Liší se legislativní závazností, stejná technologická relevance
 - Běžný přechod mezi de iure a de facto – např. KML vytvořené společností Keyhole, poté akvizice Google, od 2010 i implementační specifikace Open Geospatial Consortium

Standardizační organizace v geoinformatice

Definuje implementaci pro Web – od HTML až po sémantický web

Vytváří specifikace pro strukturu dat, výměnné formáty či webové služby

Standardizuje mj. OGC specifikace v sérii ISO 191xx (geografická informace)

Ad hoc standardizuje v Evropě chybějící problematiky, které se následně „přetaví“ do ISO standardu

W3C a OGC vytvářejí standardizační rámce společně od roku 2015, iniciativa Spatial Data on the Web

Překladem vytváří české státní normy i českou odbornou terminologii

V legislativě odkazuje na ISO standardy

Standardizační organizace v geoinformatice

- standardy: ISO (International Standardisation Organisation)
ISO/TC 211 – Geographic information/Geomatics
 - www.isotc211.org
- doporučení: World Wide Web Consortium (W3C), společná iniciativa s OGC Spatial Data on the Web
 - <https://www.w3.org/>
- implementační specifikace: Open Geospatial Consortium (OGC)
 - <http://www.opengeospatial.org>

Standardizační organizace v geoinformatice

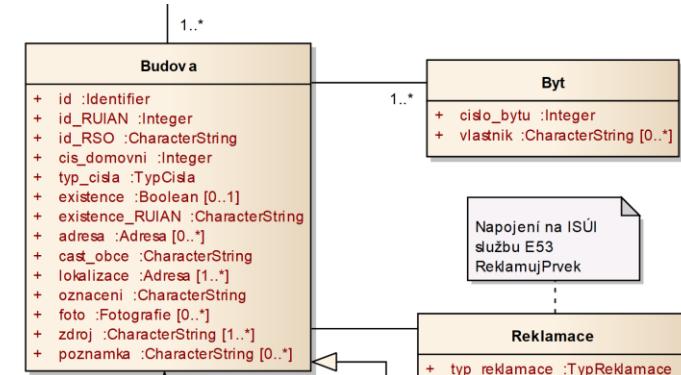
- evropské normy: Evropská komise pro normalizaci - CEN (Comité Europeén de Normalization, Brussels) CEN/TC 287 - technický výbor pro geografickou informaci
 - www.centc287.org
- české normy: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví
 - www.unmz.cz/

Základní implementační specifikace OGC

- Simple Features Specification (SFS)
 - základní geometrická primitiva v GIS a jejich prostorové dotazování
- Geography Markup Language (GML), verze 3.2.1 je ISO 19136
- Web Map Service (WMS), verze 1.3.0 je ISO 19128
- Web Map Tile Service (WMTS)
- Web Feature Service (WFS), verze 2.0.0 je ISO 19142
- Web Coverage Service (WCS)
- Catalogue Service for Web (CSW)
- OGC APIs, rodina specifikací nahrazujících „tradiční“ webové služby

Datové modelování

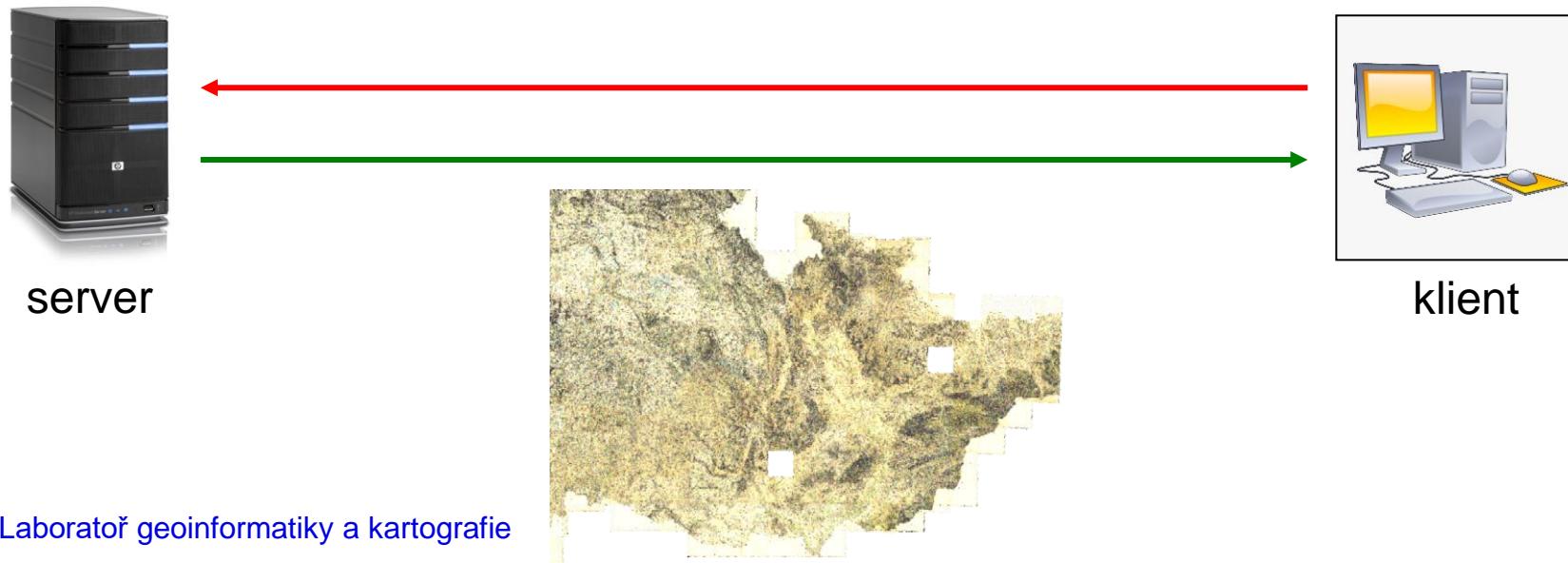
- Výběr relevantní části reality (tzv. universa diskurzu) s cílem vytvořit strukturu v databázi
 - Konceptuální úroveň: definujeme **co** je obsahem modelování (systému)
 - Logická úroveň: určuje **jak** je obsah systémů obvykle v tzv. relačním schématu definován
 - Fyzická úroveň: určuje **čím** je logická úroveň realizována (databázová platforma)
- Výsledkem tohoto procesu softwarového inženýrství je datový model
 - Logická úroveň většinou v jazyce UML
 - Fyzická úroveň např. tabulky v Oracle databázi

Web Map Service (WMS)

– Náhled na prostorová data: operace GetMap

– http://geoportal.gov.cz/ArcGIS/services/CENIA/cenia_rt_II_vojenske_mapovani/MapServer/WMServer?SERVICE=WMS&version=1.1.1&REQUEST=GetMap&Layers=0&srs=epsg:4326&BBOX=14.859209,48.533901,19.037995,50.577886&WIDTH=800&HEIGHT=600&FORMAT=image/png&TRANSPARENT=TRUE&STYLES=default

Web Map Service (WMS)

- Webové služby OGC mají následující společné vlastnosti:
 - Prvotní komunikaci se serverem představuje operace GetCapabilities
 - Například
http://geoportal.gov.cz/ArcGIS/services/CENIA/cenia_rt_II_vojenske_mapovani/MapServer/WMServer?SERVICE=WMS&REQUEST=GetCapabilities

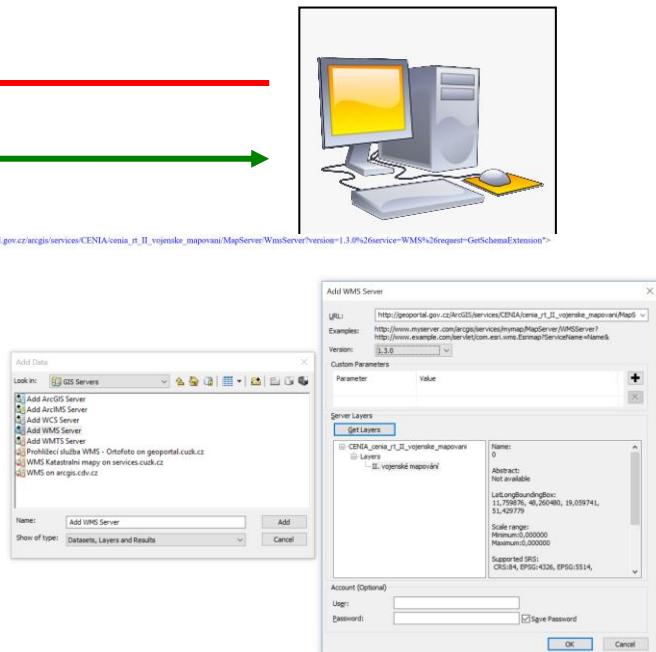
server


```
<WMS_Capabilities version="1.3.0" xsi:schemaLocation="http://www.opengis.net/wms http://schemas.opengis.net/wms/1.3.0/capabilities_1_3_0.xsd http://www.esri.com/wms http://geoportal.gov.cz/arcgis/services/CENIA/cenia_rt_II_vojenske_mapovani/MapServer/WmsServer?version=1.3.0&service=WMS&request=GetCapabilities">
```

→

V tagu <LegendURL> se ukrývá odkaz na legendu mapy

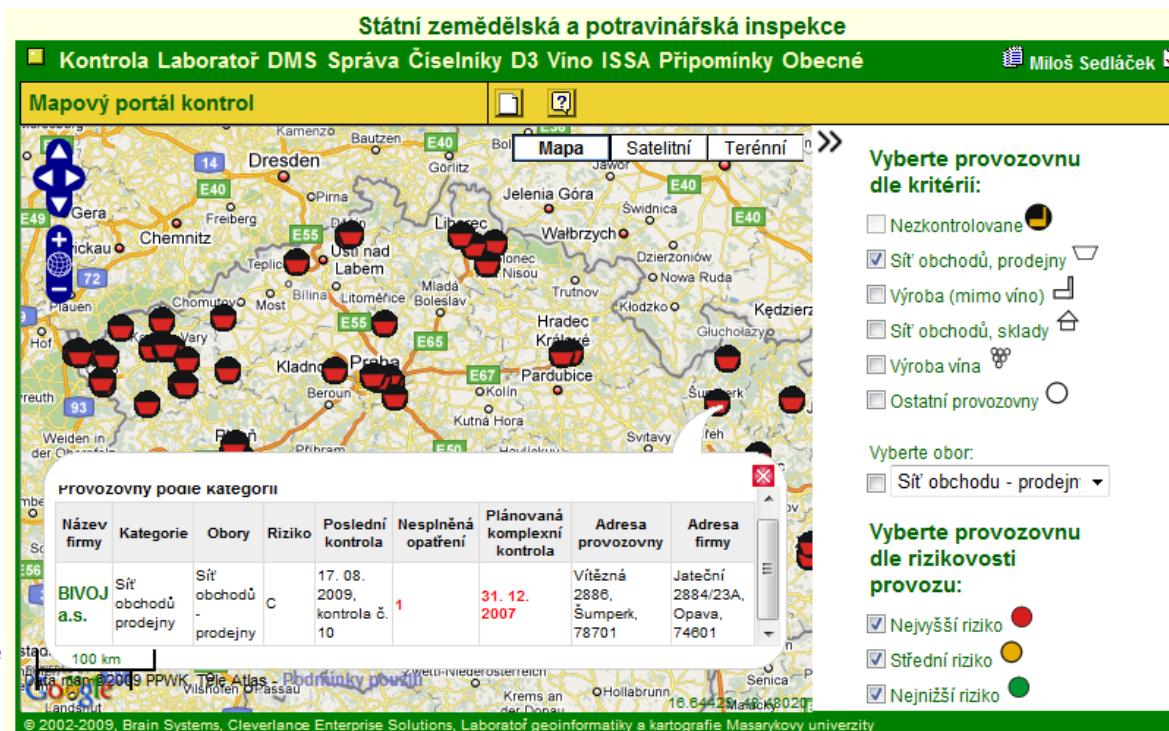

Web Map Service (WMS)

- Webové služby OGC mají následující společné vlastnosti:
 - Dělí se na operace: například WMS operace jsou povinné GetCapabilities a GetMap, ale také nepovinné jako například GetFeatureInfo či GetLegendGraphics
 - Operace mají obvykle požadavek (request) a odpověď (response)
 - Požadavek je například KVP (Key Value Pair) jako třeba
http://geoportal.gov.cz/ArcGIS/services/CENIA/cenia_rt_ll_vojenske_mapovani/MapServer/WMS?SERVICE=WMS&REQUEST=GetCapabilities
 - Odpověď může být ve formátu XML (odpověď na požadavek operace GetCapabilities), mapa ve formátu např. PNG (odpověď na požadavek operace GetMap), HTML (odpověď na požadavek operace GetFeatureInfo) a mnoho jiných
 - Souřadnicové systémy jsou vyjádřeny pomocí EPSG kódů, jako např. 4326 pro WGS 84, 5514 pro S-JTSK atd. Více informací viz <http://epsg-registry.org>

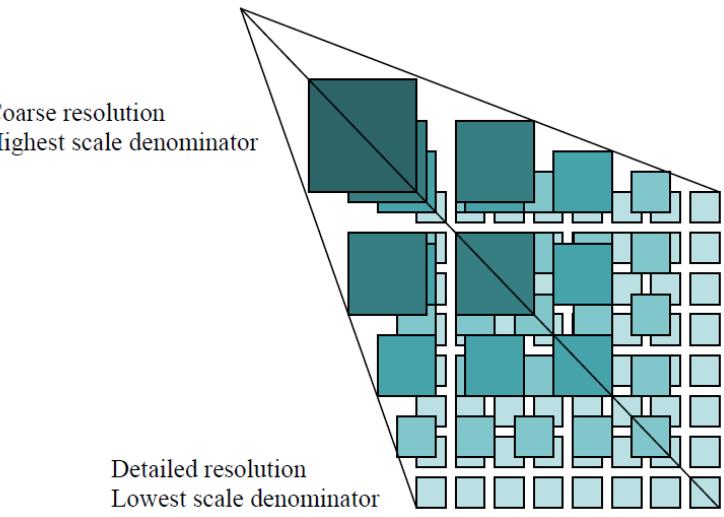
Web Map Service (WMS)

- Webové služby OGC mají následující společné vlastnosti:
 - Každá služba pak, kromě jednotné operace GetCapabilities, nabízí jednu až více operací
 - Například WMS nabízí kromě GetCapabilities a GetMap volitelně i GetFeatureInfo, kde je možné získat informaci o konkrétním prvku (tj. záznam ke konkrétnímu prvku v atributové tabulce)

Web Map Tile Service (WMTS)

- Velmi podobné WMS, „jen“ poskytuje náhledy ve formě dlaždic
 - á la Google Maps či Mapy.cz

Web Feature Service (WFS)

- Stažení reálných (vektorových) dat: operace GetFeature
 - Zadejte adresu <http://services.cuzk.cz/wfs/inspire-cp-wfs.asp?service=WFS&version=2.0.0&request=GetFeature&typenames=CadastralBoundary&BBOX=-599098,-1159750,-598602,-1159520&srsName=urn:ogc:def:crs:EPSG::5514>
 - Data jsou v GML (Geography Markup Language), tj. XML (eXtensible Markup Language) syntaxi, ale volitelně také v JSONu aj.

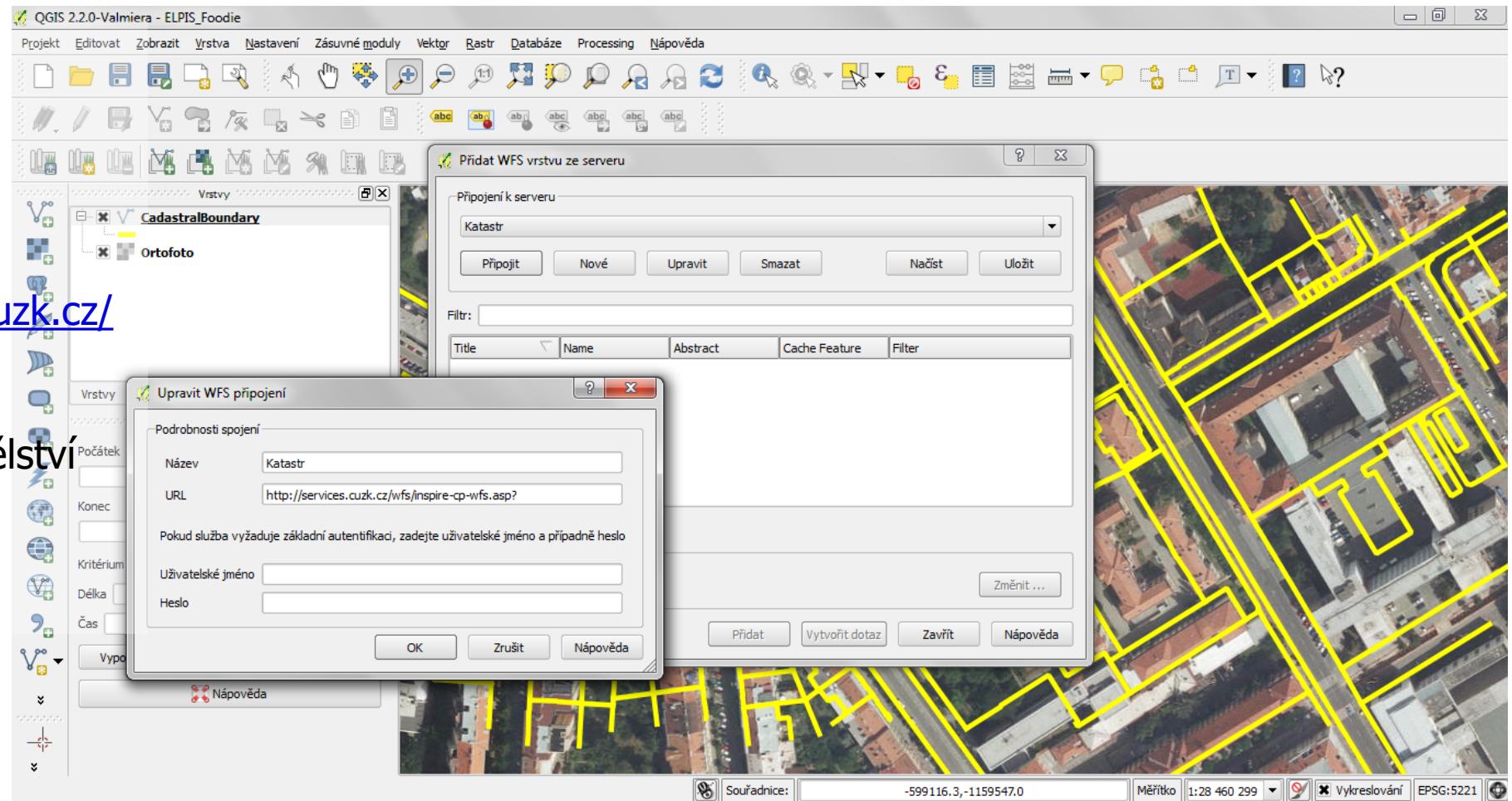
```
<FeatureCollection xsi:schemaLocation="http://www.opengis.net/gml/3.2 http://schemas.opengis.net/gml/3.2/1/deprecatedTypes.xsd http://www.opengis.net/wfs/2.0 http://schemas.opengis.net/wfs/2.0 /wfs.xsd urn:x-inspire:specification:gmlas:GeographicalNames:3.0 http://services.cuzk.cz/xsd/inspire/specification/3.0rc3/GeographicalNames.xsd urn:x-inspire:specification:gmlas:CadastralParcels:3.0 http://services.cuzk.cz/xsd/inspire/specification/3.0rc3/CadastralParcels.xsd" timeStamp="2014-09-16T11:24:47" numberMatched="310" numberReturned="310">
  - <boundedBy>
    - <gml:Envelope srsName="urn:ogc:def:crs:EPSG::5514" srsDimension="2">
      <gml:lowerCorner>-599122.51 -1160181.21</gml:lowerCorner>
      <gml:upperCorner>-598382.14 -1159442.74</gml:upperCorner>
    </gml:Envelope>
  </boundedBy>
  - <member>
    - <CP:CadastralBoundary gml:id="CB_15247603">
      <CP:beginLifespanVersion>2011-08-26T18:44:55Z</CP:beginLifespanVersion>
      <CP:estimatedAccuracy uom="m">1.5</CP:estimatedAccuracy>
      - <CP:geometry>
        - <gml:Curve gml:id="C_CB_15247603" srsName="urn:ogc:def:crs:EPSG::5514" srsDimension="2">
          - <gml:segments>
            - <gml:LineStringSegment>
              - <gml:posList>
                  -598732.94 -1159696.46 -598722.61 -1159690 -598722.4 -1159690.4 -598721.61 -1159691.67 -598713.69 -1159704.6 -598713.48 -1159704.9
                </gml:posList>
              <gml:LineStringSegment>
            </gml:segments>
          </gml:Curve>
        </CP:geometry>
      - <CP:inspireId>
        - <base:Identifier>
          <base:localId>CB.15247603</base:localId>
          <base:namespace>CZ-00025712-CUZK_CP</base:namespace>
        </base:Identifier>
      </CP:inspireId>
      <CP:parcel xlink:type="simple" xlink:href="#CP.1549574702"/>
```

Web Feature Service (WFS)

V ČR

- Katastrální mapy
- Adresní místa
- Budovy
- Správní jednotky
- viz <http://services.cuzk.cz/>
- Ale také AOPK či Ministerstvo zemědělství

...

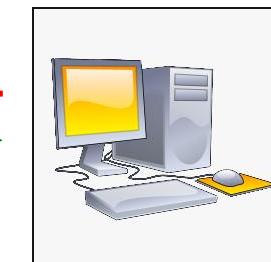
Web Coverage Service (WCS)

– Stažení reálných (rastrových) dat: operace GetCoverage

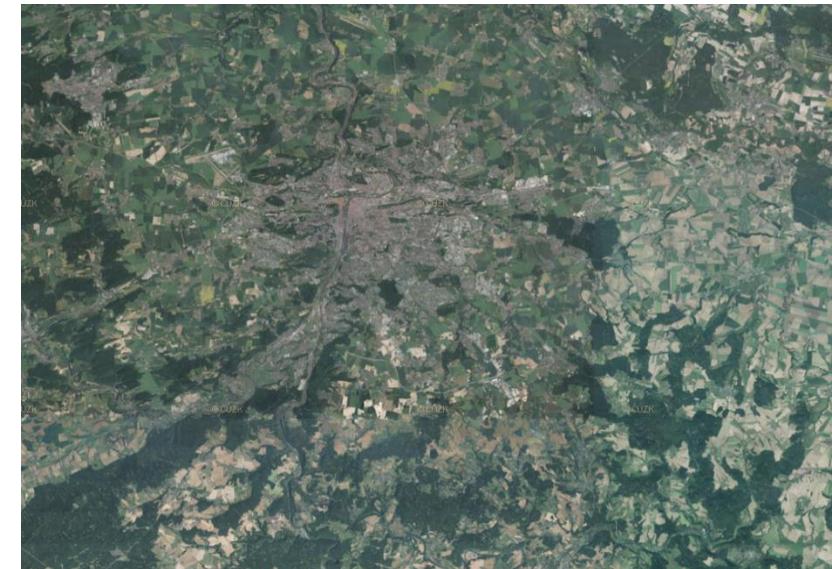
[http://geoportal.cuzk.cz/wcs?
SERVICE=WCS&REQUEST=GetCoverage&COVERAGEID=
ortho&BBOX=48.90,49.25,16.10,19.90&SUBSET=phenomenon-
time\("2005-04-27T14:00:00Z"\)&FORMAT="image/tiff"](http://geoportal.cuzk.cz/wcs?SERVICE=WCS&REQUEST=GetCoverage&COVERAGEID=ortho&BBOX=48.90,49.25,16.10,19.90&SUBSET=phenomenon-time('2005-04-27T14:00:00Z')&FORMAT=image/tiff)

```
<?xml version="1.0" ...>
<gmlcov:RectifiedGridCoverage...
  <gml:domainSet>
    ...
  </gml:domainSet>
  <gml:rangeSet>
    ...
  </gml:rangeSet>
  <gml:File>
    ...
    <gml:rangeParameters xlink:href="ortho_1476.tif"
      xlink:role="http://www.opengis.net/spec/WCS_coverage
      -encoding_geotiff/1.0/"
      xlink:arcrole="fileReference"/>
    <gml:fileReference>ortho_1476.tif</gml:fileReference>
    <gml:fileStructure/>
    <gml:mimeType>image/tiff</gml:mimeType>
    ...
  </gml:File>
  <gml:rangeSet>
    <gmlcov:rangeType>...</gmlcov:rangeType>
  </gml:rangeSet>
</gmlcov:RectifiedGridCoverage>
```

WCS server

klient

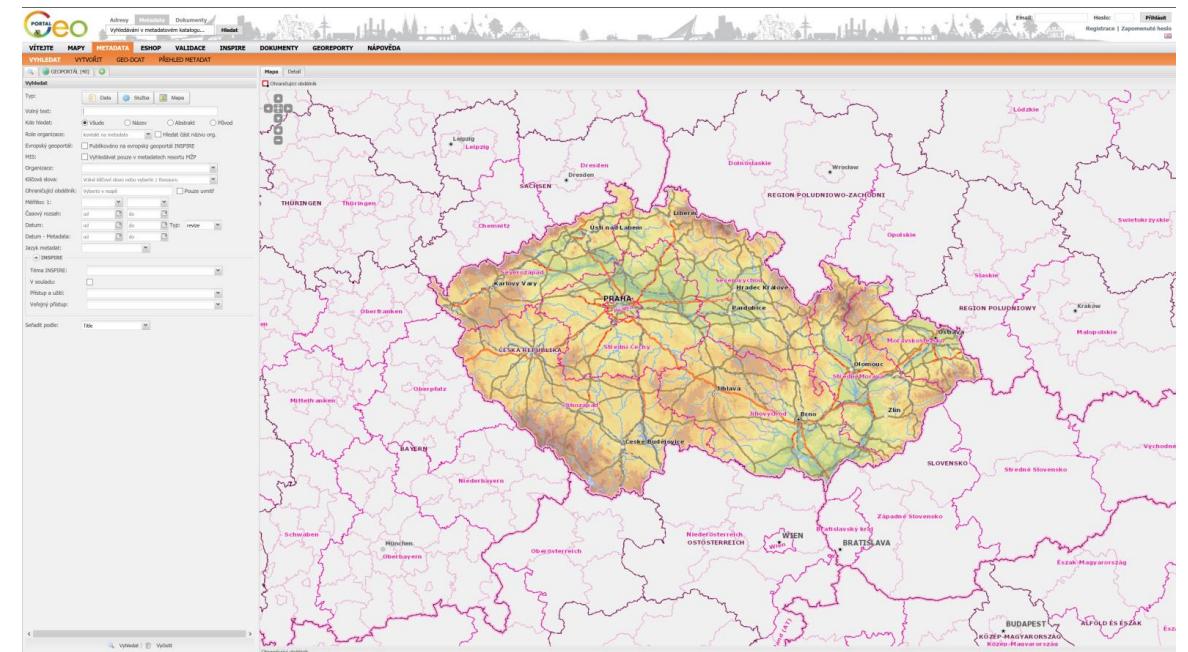
Catalogue Service for Web (CSW)

- Definice katalogové služby jako hlavního nástroje pro vyhledávání prostorových dat a služeb

KATALOGOVÁ SLUŽBA PRO PROSTOROVÁ DATA A SLUŽBY

mapa

The screenshot shows a map of Europe with various countries labeled. To the right of the map is a search interface. At the top, there is a header with tabs like 'VÝHLED', 'MAPY', 'METADATY', 'ESHOP', 'VALIDACE', 'INSPIRE', 'DOCUMENTY', 'GEOREPORTY', and 'NÁPOVEDA'. Below the header, there is a search bar with the placeholder 'Hledat' (Search) and a 'Časové vymezení:' (Time range) section with two date input fields labeled 'Od:' and 'Do:'.

OGC APIs

- API bývá obvykle černou skříňkou, problémy s
 - dokumentací
 - testy
 - komunikací napříč službami
 - rozvojem implementace (vč. jiných programovacích jazyků)

